

Anna Engström Meyer

2019-12-16

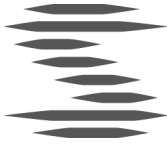
Version 1.0

2019/604

PM

Nuläge dammhaveriberedskap

Tema dammsäkerhetstillsyn 2019

Innehåll

1	Syfte och bakgrund	3
2	Genomförande	3
2.1	<i>Svenska kraftnäts begäran med formulär för ifyllnad</i>	3
2.2	<i>Länsstyrelserna svarar på begäran</i>	5
3	Sammanställning av svar	5
3.1	<i>Dammanläggningar per län</i>	5
3.2	<i>Dammägares beredskap – per dammanläggning</i>	6
3.3	<i>Krisberedskap – per dammanläggning</i>	7
3.4	<i>Krisberedskap – per län</i>	9
4	Svenska kraftnäts sammanfattande bedömning.....	11
5	Svenska kraftnäts rekommendationer	13

Bilagor

Bilaga 1	Begäran med formulär
----------	----------------------

1 Syfte och bakgrund

Enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) har Svenska kraftnät det centrala ansvaret för tillsynsvägledningen när det gäller miljöbalkens tillämpning i frågor om dammsäkerhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Som ett led i Svenska kraftnäts tillsynsvägledning avseende dammsäkerhetsfrågor har nationella tillsynsteman introducerats inom ramen för dammsäkerhetstillsynen. Nationella teman för tillsynen bedöms berika tillsynen och därmed stärka dammsäkerheten i landet. Under 2019 har länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn inriktats på beredskap för dammhaveri.

Svenska kraftnät arbetar för att minska riskerna för allvarliga störningar på samhället vid dammhaveri eller höga flöden i reglerade vattendrag. På uppdrag av regeringen har Svenska kraftnät identifierat behov och tagit fram en plan för att genomföra insatser för att stimulera utveckling av samordnad och övad beredskap för dammhaverier. En handlingsplan bestående av ett tjugotal aktiviteter inom samverkan och kunskapshöjning, anläggningsberedskap och krisberedskap upprättades 2014.

Under 2017 genomfördes en översyn av handlingsplanen och aktiviteterna uppdaterades¹. En av aktiviteterna i planen omfattar bedömning av dammhaveriberedskapen för dammar i dammsäkerhetsklass A och B som inte omfattats av projekt för samordnad beredskapsplanering. Denna aktivitet har samordnats med tillsynsystemat för 2019.

2 Genomförande

2.1 Svenska kraftnäts begäran med formulär för ifyllnad

Svenska kraftnät skickade i februari 2019 en begäran till länsstyrelserna om att göra bedömningar av dammhaveriberedskapen för länets dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B. Som stöd för tillsynsinsatsen upprättade Svenska kraftnät ett formulär som bifogades med begäran, se bilaga 1.

Gruvdammar som är riskanläggningar enligt 10 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall undantogs denna begäran eftersom den som är underhållsskyldig för dessa anläggningar inte omfattas av 5 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet.

Frågorna i formuläret ställdes bland annat utifrån den checklista som Svenska kraftnät upprättat kopplat till krav på säkerhetsledningssystem och rutiner för egenkontroll som dammägare ska upprätta och arbeta efter, jmf 5 § förordning

¹ Vidareutveckling av beredskapen för dammhaveri - Handlingsplan 2017-2020, Svenska kraftnät, 2017/2681

(2014:214) om dammsäkerhet punkt 5 avseende planering för nödsituationer. Frågorna framgår i rutan nedan.

Del 1. Frågor som besvaras per dammanläggning baserat på information från dammägarens årsrapportering samt efterföljande tillsyn:

Har dammägaren metoder, rutiner och instruktioner avseende:

- > Åtgärder vid upptäckt av förhållanden som innebär fara för dammhaveri eller inträffat dammhaveri? (checklistans punkt 5.1)
- > Larmning och information till berörda samhällsfunktioner och dammägare? (checklistans punkt 5.2)
- > Varning av människor som är i fara vid ett dammhaveri? (checklistans punkt 5.3)
- > Testning av rutiner och utrustning samt övning av organisationen? (checklistans punkt 5.4)
- > Samverkan med kommuners organisation för räddningstjänst, andra aktörer inom samhällets krisberedskap och berörda dammägare? (checklistans punkt 5.5)

Del 2. Frågor som besvaras per dammanläggning i samråd med länsstyrelsens krisberedskapshandläggare:

- > Utgör dammanläggningen farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor? (Ja/Pågår/Nej)
- > Ingår dammanläggningen i vattendragsspecifikt projekt för samordnad beredskapsplanering för dammhaveri? (Ja/Nej)
- > Har dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse samverkat om beredskap för dammhaveri under de senaste fem åren? (Ja/Nej)

Del 3. Frågor som besvaras per län i samråd med länsstyrelsens krisberedskapshandläggare:

- > Har länsstyrelsen inkluderat dammhaveri i länets risk- och sårbarhetsanalys?
- > Har länsstyrelsen genomfört regional samverkansövning med fokus på dammhaveri och/eller höga flöden med berörda aktörer i länet under den senaste 5-årsperioden?
- > Hur bedömer länsstyrelsen dammhaveriberedskapen i länet?
- > Finns det några utvecklingsbehov? Vilka?

2.2 Länsstyrelserna svarar på begäran

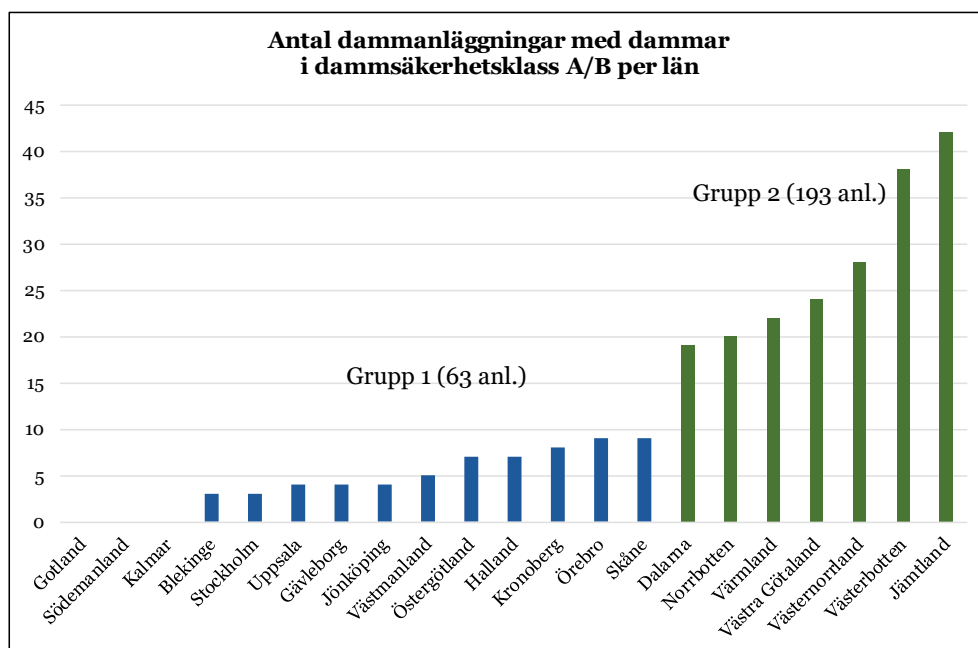
Länsstyrelserna i Gotlands, Södermanlands och Kalmar län informerade att de inte hade några dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B i länen. Dessa län beaktas därför inte vidare i denna sammanställning.

Övriga 18 länsstyrelser svarade på begäran genom att delge det ifyllda formuläret till Svenska kraftnät. Dammsäkerhetshandläggare och krisberedskapshandläggare vid länsstyrelserna har samverkat vid ifyllnad av formuläret. Beroende på länsstyrelsernas bedömning av ingående uppgifter och krav med avseende på informationssäkerhet användes allt ifrån kryptofax, filöverföringstjänsten Deaddrop, rekommenderad post samt e-post.

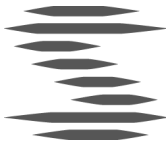
3 Sammanställning av svar

3.1 Dammanläggningar per län

Svaren från de 18 länsstyrelserna innehöll uppgifter om 256 dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A/B. Antalet dammanläggningar per län varierar stort, mellan 3 och drygt 40, se figur 1. Två tydliga grupper kan utskiljas, grupp 1 (blåa staplar) med 3-9 anläggningar per län och grupp 2 (gröna staplar) med 19 eller fler anläggningar per län. De elva länsstyrelserna i grupp 1 har totalt rapporterar om nuläget för 63 dammanläggningar. Motsvarande antal för de sju länen i grupp 2 är 193 anläggningar.

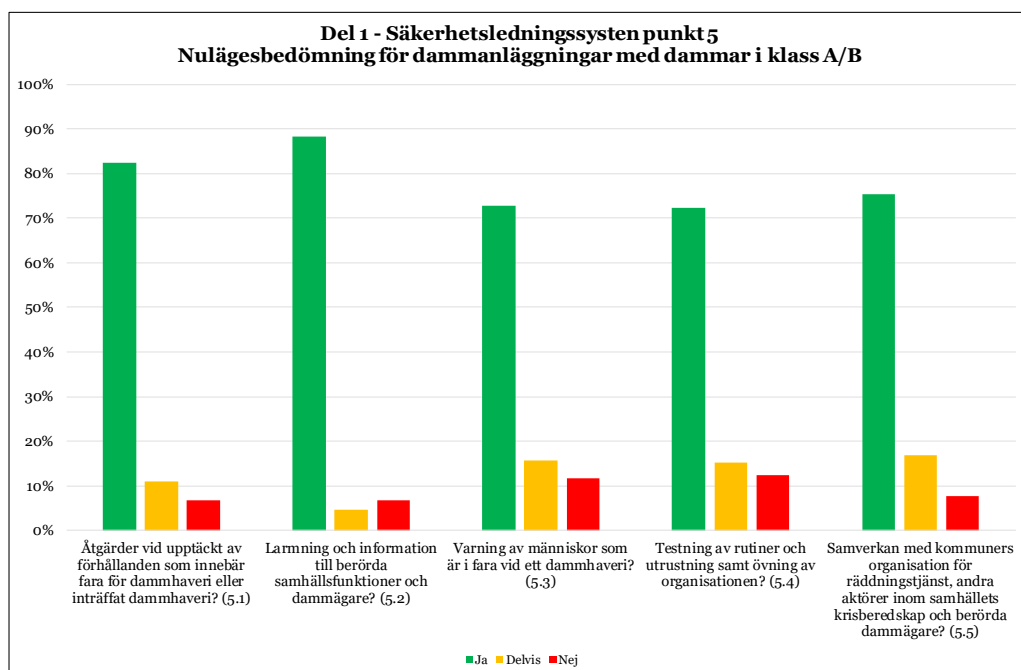

Figur 1 Dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A/B per län

3.2 Dammägares beredskap – per dammanläggning

Den första delen i formuläret omfattade svar avseende dammägares anläggningsspecifika tillämpning av de fem underpunkterna i checklistan² som tydliggör säkerhetsledningssystemets punkt 5 Planering för nödsituationer. Svaren utgjordes av ja, nej eller pågår. Svaren återfanns till stor del i dammägarnas årsrapportering³, men vissa länsstyrelser har även ställt följdfrågor till dammägare. Diagrammet i figur 2 sammanfattar svaren. En jämförelse mellan det bedömda nuläget för anläggningarna i grupp 1 och grupp 2 har också gjorts och visas i figur 3.

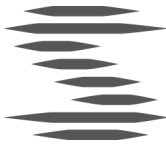
Figur 2 Dammägares anläggningsspecifika tillämpning av de fem underpunkterna i checklistan som tydliggör säkerhetsledningssystemets punkt 5 Planering för nödsituationer för berörda dammanläggningar

Kraven i checklistans underpunkter 5.1-5.5 har bedömts efterlevas för mellan 185-225 dammanläggningar, motsvarande ca 70-90%. Larmning och information till berörda samhällsfunktioner och dammägare är den underpunkt som bedömts efterlevas för flest dammanläggningar, nämligen ca 90%. Där checklistans underpunkter inte bedömts efterlevas fullt ut görs ändå bedömningen att de delvis efterlevs för 30-40 dammanläggningar, motsvarande 10-15%. För resterande 15-30 dammanläggningar, motsvarande 7-13%, gjordes bedömningen att kraven inte efterlevs.

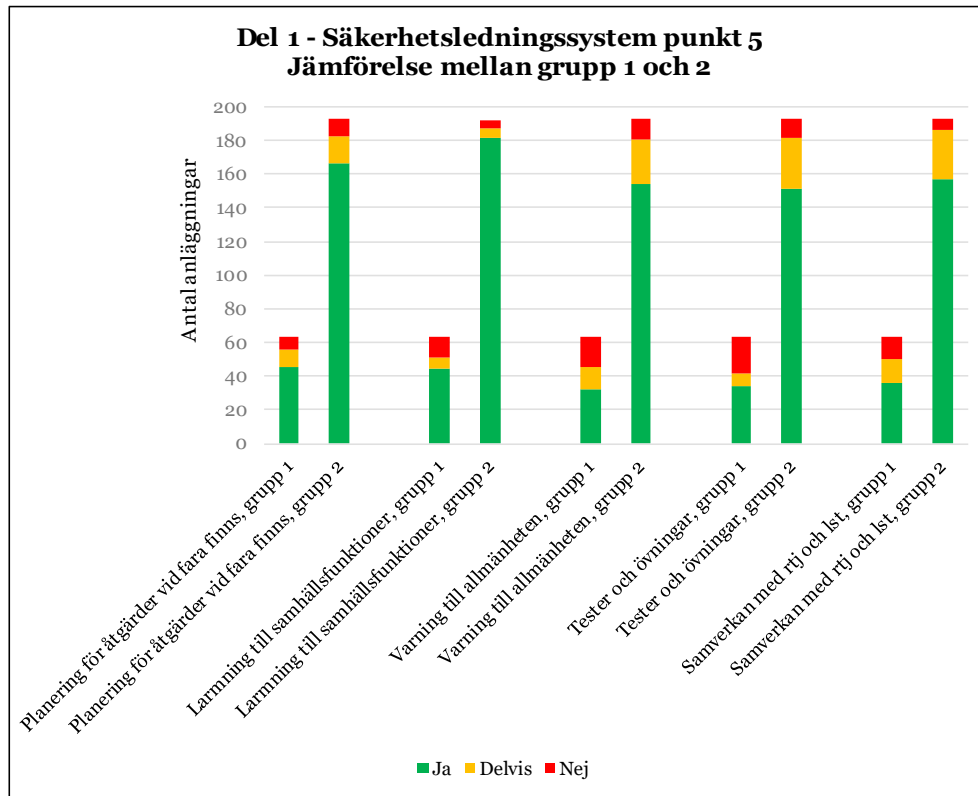
Figur 3 visar att både antalet och andelen dammanläggningar där kraven i checklistan bedömts efterlevas av dammägare i deras dammsäkerhetsarbete är större i län med många dammar (grupp 2) jämfört med län som inte har det (grupp

² Säkerhetsledningssystem och rutiner för egenkontroll av dammsäkerhet – Checklista, Svenska kraftnät, 2018/1212

³ Se Årlig dammsäkerhetsrapportering - En vägledning från Affärsverket svenska kraftnät jml. 8 § förordningen (2014:214) om dammsäkerhet, Svenska kraftnät, 2018/2510

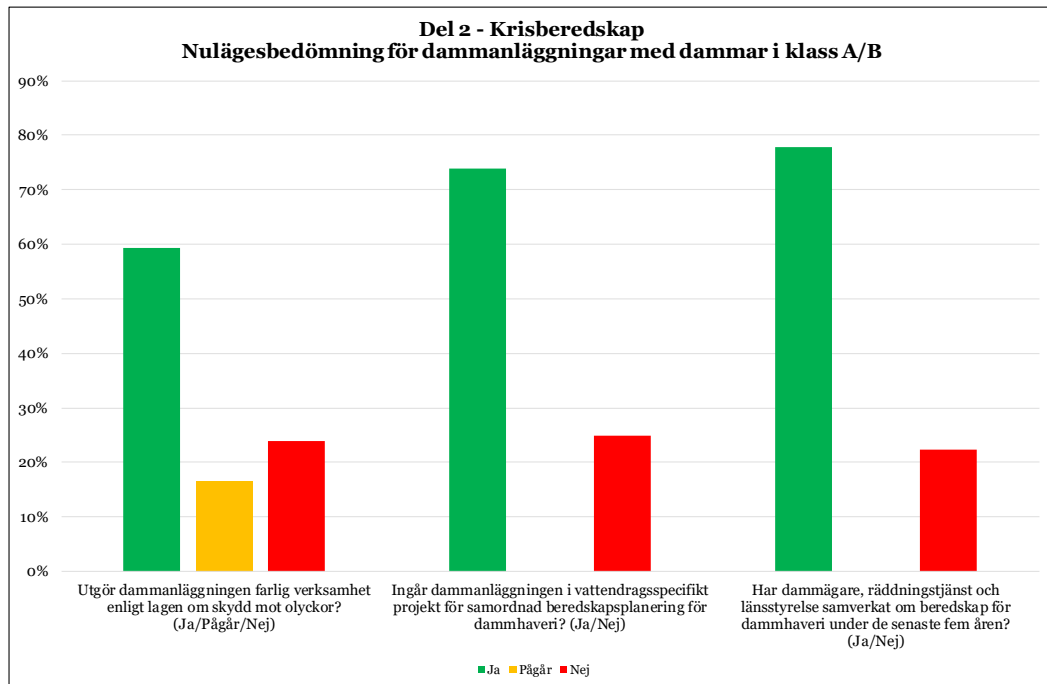
1). Både inom grupp 1 och 2 finns dock dammanläggningar där kraven ej bedömts efterlevas fullt ut.

Figur 3 Uppfylld av kraven i säkerhetsledningssystemets punkt 5 - Jämförelse mellan grupp 1 och grupp 2

3.3 Krisberedskap – per dammanläggning

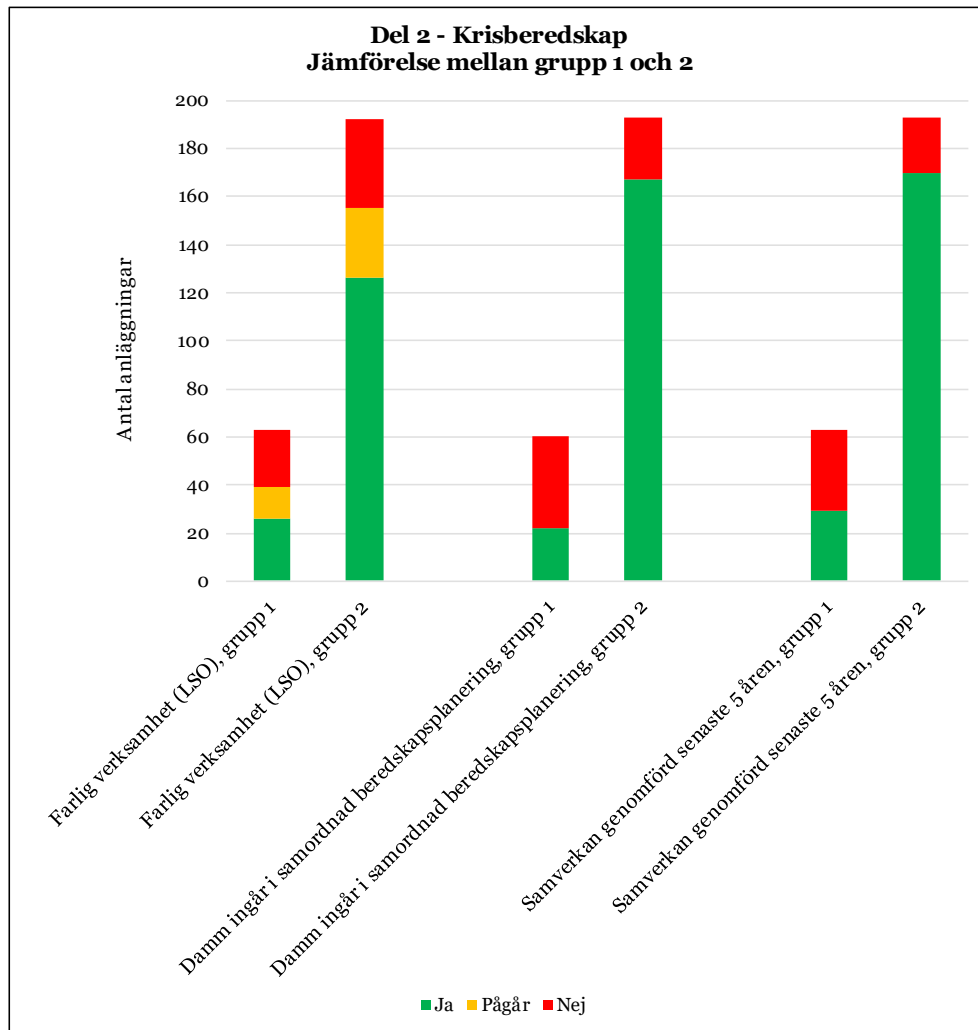
Den andra delen i formuläret omfattar svar avseende samhällets krisberedskap för berörda dammanläggningar. Denna del besvarades av dammsäkerhetshandläggare och krisberedskapshandläggare på respektive länsstyrelse. Svaren utgjordes av ja, nej eller pågår. Diagrammet i figur 4 sammanfattar svaren. En jämförelse mellan det bedömda nuläget för anläggningarna i grupp 1 och grupp 2 har också gjorts och visas i figur 5.

Figur 4 Samhällets krisberedskap för berörda dammanläggningar

152 dammanläggningar, motsvarande ca 60%, utgör farlig verksamhet enligt LSO. För 42 dammanläggningar, motsvarande ca 15%, pågår översyn avseende om dammanläggningarna bör utgöra farlig verksamhet. Resterande 61 dammanläggningar, motsvarande ca 25%, utgör inte farlig verksamhet i nuläget. Dessa motsvaras till stor del av de anläggningar som där samverkan om beredskap för dammhaveri inte genomförts mellan dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse under de senaste fem åren.

Projekt för samordnad beredskapsplanering har genomförts för ca 20 vattendrag och omfattat 189 dammanläggningar, motsvarande ca 75%. Övriga 64 dammanläggningar, motsvarande 25%, ligger i mindre vattendrag där behov av beredskapsplaneringsprojekt inte finns eller där projekt ännu inte genomförts.

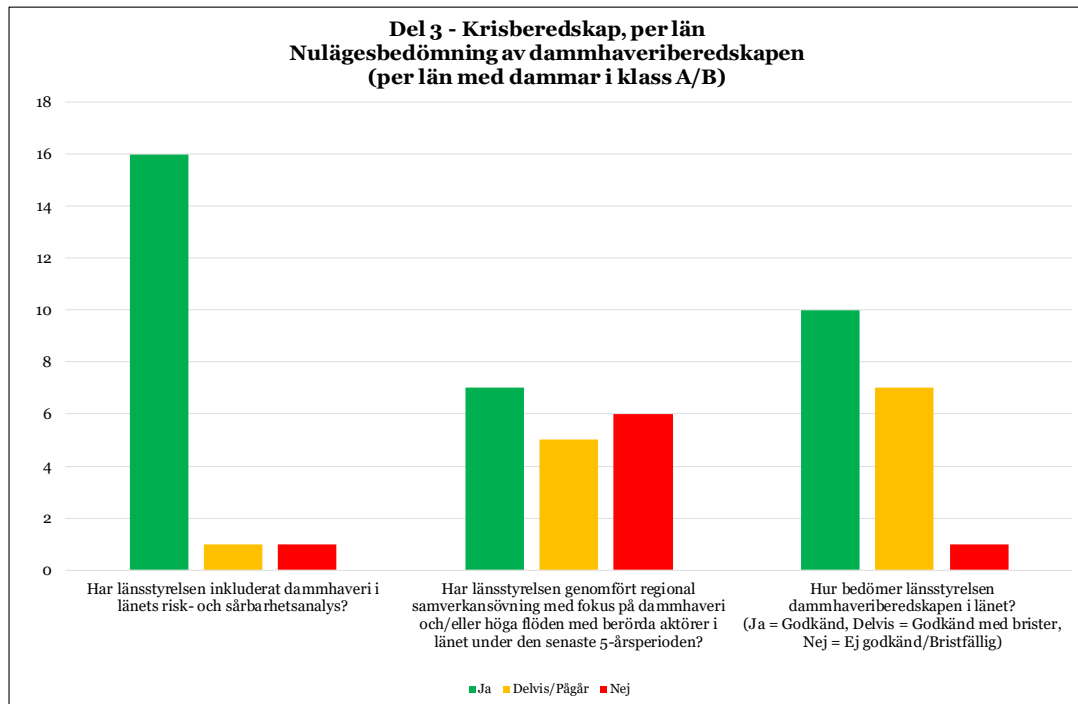
Figur 5 Samhällets krisberedskap för berörda dammanläggningar – Jämförelse mellan grupp 1 och grupp 2

Figur 5 visar att både antalet och andelen dammanläggningar som beaktats i länsstyrelsens arbete med krisberedskap är större för de länsstyrelser som har många dammar i länet (grupp 2) jämfört med de länsstyrelser som inte har det (grupp 1). Vidare är det färre dammanläggningar som inte ingår i projekt för samordnad beredskapsplanering eller där samverkan inte genomförts de senaste fem åren i grupp 2 än i grupp 1. Översyn avseende farlig verksamhet enligt LSO pågår för fler anläggningar i grupp 2 än i grupp 1.

3.4 Krisberedskap – per län

Den tredje delen i formuläret omfattar länsvisa svar avseende beredskapen för dammhaveri. Här fanns möjlighet för länsstyrelserna att utveckla svaren.

Diagrammet i figur 6 sammanfattar svaren.

Figur 6 Länsvis bedömning av dammhaveriberedskapen i länet (för berörda dammanläggningar)

Nästan alla länsstyrelser har inkluderat dammhaveri i länets risk- och sårbarhetsanalys. Två länsstyrelser uppger att de inte har haft fokus på dammhaveri, delvis på grund av de inte haft dammanläggningar med klassificerade dammar någon längre tid.

Regionala samverkansövningar med fokus på dammhaveri och/eller höga flöden har genomförts de senaste fem åren i sju län och pågår eller har delvis genomförts i fem län. I sex länen har regionala samverkansövningar inte genomförts. I dessa län har inte projekt för samordnad beredskapsplanering genomförts.

Tio länsstyrelser bedömer att dammhaveriberedskapen i länet är godkänd. För ytterligare sju län görs bedömningen godkänd med brister. Brister som nämns är; mindre dammägares rutiner, rutiner för testning och övning, samverkan, variationer mellan dammägare, variationer mellan kommuner. En länsstyrelse gör bedömningen att dammhaveriberedskapen inte är godkänd, med motiveringen att det är en ny fråga för dem.

På frågan om utvecklingsbehov identifierade länsstyrelserna främst behov inom följande områden:

- > Samordning mellan aktörer i olika konstellationer, älvgrupper
- > Samverkan mellan aktörer, främst länsstyrelse, räddningstjänst och dammägare

- > Kartläggning av resurser (personal, maskiner) som är tillgängliga i en krissituation
- > Utveckling/Uppdatering av aktörers beredskapsplaner, t.ex. kommuners evakueringsplaner
- > Övningar i olika konstellationer
- > Kunskapshöjning, erfarenhetsåterföring, ökning av beredskapsförståelsen
- > Uppföljning av dammhaveriberedskapen för dammar som inte uppfyller kraven
- > Tydliggörande av lagrum, t.ex. tillsyn av farliga verksamheter, långsiktiga konsekvenser
- > Utveckling av arbete med säkerhetsskydd och totalförsvaret

4 Svenska kraftnäts sammanfattande bedömning

I detta avsnitt ges Svenska kraftnäts sammanfattande bedömning med utgångspunkt från länsstyrelsernas svar på Svenska kraftnäts begäran avseende tematillsyn om dammhaveriberedskap 2019. Bedömningen berör främst dammhaveriberedskap men berör även samhällets krisberedskap i stort.

Dammägares mognadsgrad avseende beredskapsplanering korrelerar med samordnad beredskapsplanering

Svaren på frågorna i del 1 och 2 i formuläret visar en samstämmig bild. 75% av dammanläggningarna ligger i vattendrag där projekt för samordnad beredskapsplanering genomförts. Generellt är det även för dessa dammanläggningar som dammägare bedömts uppfylla kraven i säkerhetsledningssystemet avseende planering för nödlägen och där dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse har samverkat om beredskap för dammhaveri under den senaste fem-års perioden.

För övriga 20-30% av dammanläggningarna, som inte ligger i de stora/medelstora vattendragen där samordnad beredskapsplanering genomförts, behöver såväl dammägarens som samhällets dammhaveriberedskap stärkas.

Anläggningsspecifik samverkan mellan räddningstjänst, länsstyrelse och dammägare

Ca 60% av dammanläggningarna uppges utgöra farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor och för ytterligare 15% uppges översyner pågå om anläggningarna ska utgöra farlig verksamhet. Det är till stor del för de dammanläggningar som utgör farlig verksamhet, eller där översyn pågår, som dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse har samverkat avseende beredskap

för dammhaveri under den senaste 5-årsperioden. Ofta ligger dessa dammanläggningar i vattendrag där samordnad beredskapsplanering genomförts.

Resterande ca 25% av anläggningarna uppges inte utgöra farlig verksamhet och efterfrågad samverkan mellan aktörerna uppges heller inte ha skett. För dessa dammanläggningar gör Svenska kraftnät bedömningen att det finns behov av anläggningsspecifik aktörssamverkan om dammhaveriberedskap där bl.a. frågan om verksamheten vid anläggningen bör utgöra farlig verksamhet eller inte behandlas.

Dammhaveri integrerat i länsstyrelsens krisberedskapsarbete

16 länsstyrelser uppges att de har inkluderat dammhaveri i sina risk- och sårbarhetsanalyser. 12 länsstyrelser uppges att de genomför eller har genomfört övningar med beröring på dammhaveri och/eller höga flöden under den senaste 5-årsperioden. Så gott som alla länsstyrelser har gjort en bedömning av dammhaveri i förhållande till andra risker i länet. Övningarna har bedrivits som ett led i arbetet med utveckling av samordnad beredskapsplanering för dammhaveri.

Länsstyrelsernas bedömning av dammhaveriberedskap och utvecklingsbehov

Tio länsstyrelser bedömer att dammhaveriberedskapen i länet är god och sju att den är godkänd med vissa brister. Brister som nämns är bl.a. att mindre ägare saknar goda rutiner och nätverk med samverkande aktörer, kompetens/erfarenhetsbrist hos mindre dammägare, variationer mellan olika kommuners beredskapsnivå, variationer mellan olika dammägares rutiner, samt generella brister inom samhällets krisberedskap t.ex. avseende förmåga att dela lägesbilder och otydliga former för aktörssamverkan.

Den länsstyrelse som uppges att dammhaveriberedskapen inte är godkänd gjorde det med motiveringen att detta är en ny fråga för dem.

Länsstyrelserna ser utvecklingsbehov inom flera områden såsom samverkan och samordning, övningar och kompetenshöjning, totalförsvarsplanering och säkerhetsskydd, uppdatering av beredskapsplaner, etc.

Svenska kraftnäts samlade bedömning

Baserat på svaren från 18 länsstyrelser avseende drygt 250 dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A/B bedömer Svenska kraftnät att berörda aktörers dammhaveriberedskap, med några undantag, är god i de flesta län och för mer än 70% av de berörda dammanläggningarna. Avseende identifierade brister gör Svenska kraftnät följande bedömning:

- > *Beredskapsplanering i länet:* I några län behöver berörda aktörer arbeta mer med beredskapsplaneringen för att komma upp i en god beredskapsnivå. Även i län där beredskapen på det stora hela bedöms som god behöver beredskapsnivån upprätthållas genom samverkan, kompetenshöjande

aktiviteter och övningar samt genom särskilda insatser gentemot ”nya aktörer”. Älvgrupper utgör viktiga samverkansforum för berörda aktörer längs älven, men därutöver behövs även specifik samverkan mellan dammägare, länsstyrelse och räddningstjänst för respektive dammanläggning.

- > *Dammägares beredskapsplanering:* För dammanläggningar där kraven inte efterlevs av dammägare bör länsstyrelserna säkerställa att detta genomförs genom uppföljande dammsäkerhetstillsyn av berörda dammägare. För de dammanläggningar där samverkan om dammhaveriberedskap ännu inte kommit till stånd behöver samverkan mellan dammägare, länsstyrelse och räddningstjänst om dessa frågor initieras som ett första steg i att höja beredskapsnivån.

Faktorer som antal och storlek på vattendrag och antalet dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A/B i respektive län gör att länsstyrelserna har olika drivkrafter och behov att arbeta med beredskapsplanering för dammhaveri. Svenska kraftnät gör följande särskiljning mellan länen:

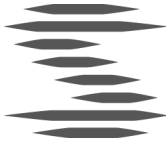
- > *Län med relativt få dammanläggningar* (11 län med totalt 63 dammanläggningar) – Mindre vattendrag och färre dammanläggningar gör att behov av beredskapsplanering är av lokal karaktär snarare än av regional karaktär med samordnad beredskapsplanering för hela vattendrag. Fokus på dammsäkerhetsberedskap varierar mellan länen. En större andel av dammägarna bedöms inte efterleva kraven i säkerhetsledningssystemet.
- > *Län med många dammanläggningar* (7 län med totalt 193 dammanläggningar) – För alla eller de flesta dammanläggningarna efterlevs kraven i säkerhetsledningssystemet. Dammanläggningar där dammägare inte bedöms efterleva kraven är antingen dammanläggningar som inte ingått i projekt för samordnad beredskapsplanering, dammanläggningar som tidigare inte varit klassificerade i en hög klass eller dammanläggningar som ägs av dammägare som tidigare inte haft klassificerade dammar.

5 Svenska kraftnäts rekommendationer

Baserat på den genomförda nulägesbedömningen ger Svenska kraftnät följande sammanfattande rekommendationer riktade till berörda aktörer avseende vidareutvecklingen av dammhaveriberedskapen.

Till MSB och Svenska kraftnät:

- > *Tydliggör räddningstjänstens tillsyn:* Tydliggör vad räddningstjänstens tillsyn av dammanläggningar som utgör farliga verksamheter innebär rörande beredskapen för dammhaverier och varning till allmänheten.

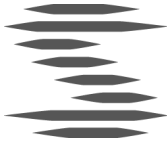
- > *Anpassad vägledning:* Utveckla vägledning för länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn avseende dammhaveriberedskap innebär enligt Miljöbalken (Svenska kraftnät) respektive Lagen om skydd mot olyckor (MSB).
- > *Nationell uppföljning:* Genomför återkommande uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn och upprätta nationell bild av dammhaveriberedskapen.

Till länsstyrelser:

- > *Uppföljande dammsäkerhetstillsyn:* Följ upp dammägares arbete med beredskapsplanering enligt säkerhetsledningssystemets punkt 5 med syftet att säkerställa att brister rättas till för de dammanläggningar där frågorna i formuläret besvarats med nej. Tillsynen kan genomföras genom dialog med berörda dammägare och granskning av deras årliga dammsäkerhetsrapporteringar med syftet att följa upp utvecklingen.
- > *Anläggningsspecifik samverkan om beredskap för dammhaveri:* Säkerställ att möten mellan dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse initieras. Detta gäller särskilt för dammanläggningar som utgör farlig verksamhet.
- > *Bedömning/Beslut om farlig verksamhet enligt LSO:* Bedöm, i samverkan med berörda räddningstjänster och dammägare, om dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A/B som i nuläget inte utgör farlig verksamhet, bör utgöra farlig verksamhet eller inte. Dokumentera bedömningen/beslutet.
- > *Samordnad beredskapsplanering:* Följ upp att aktörer som medverkat i projekt för samordnad beredskapsplanering förvaltar planeringsunderlag och utvecklar/uppdaterar sina beredskapsplaner vid behov.
- > *Samverkansövningar:* Se till att samverkansövningar genomförs regelbundet där berörda aktörer deltar och övar i enlighet med de beredskapsplaner som upprättats inom projekt för samordnad beredskapsplanering eller på annat sätt
- > *Samverkansforum:* Fortsätt anordna älvgruppsmöten och andra samverkansmöten med syftet att främja samverkan, erfarenhetsspridning och informationsdelning mellan berörda aktörer

Till beredskapsaktörer inklusive dammägare:

- > *Beredskapsorganisation:* Säkerställ att en beredskapsorganisation med erforderlig kompetens och utformning finns tillgänglig vid behov.
- > *Beredskapsdokumentation:* Säkerställ regelbundet aktualiteten i interna beredskapsplaner och kommunikationsvägar till externa aktörer.
- > *Interna övningar:* Genomför regelbundna interna övningar med syftet att lära upp, pröva och utveckla beredskapsorganisation och -dokumentation i enlighet med planeringen.

- > *Beredskapsresurser:* Säkerställ att tillräckliga materiella beredskapsresurser finns tillgängliga.
- > *Samverkan:* Delta i samverkansforum och samverkansövningar för att bibehålla och utveckla kunskap och beredskapsförståelse, samt för att säkerställa att den interna beredskapsplaneringen följer aktuell utveckling avseende samhällets krisberedskap och dammhaveriberedskap.

Tillsyn dammsäkerhet 2019 - fokusområde dammhaveriberedskap

Som ett led i Svenska kraftnäts tillsynsvägledning avseende dammsäkerhetsfrågor avser vi att ha nationella fokusområden för dammsäkerhetstillsynen. Vi tror att nationella fokusområden för tillsynen kommer att berika tillsynen och att dammsäkerheten därigenom stärks i landet.

Fokusområde dammhaveriberedskap – formulär för uppföljning

Under 2019 vill Svenska kraftnät inrikta länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn på beredskap för dammhaveri.

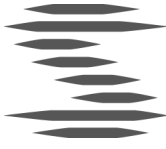
Svenska kraftnät önskar att dammsäkerhetshandläggare på länsstyrelsen följer upp beredskapen för dammhaveri och gör en nulägesbedömning för dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B. Som stöd för denna tillsynsinsats har Svenska kraftnät upprättat ett formulär, se bifogad fil. Formuläret fylls i länsvis. För varje dammanläggning med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B besvaras ett antal frågor. Gruvdammar som är riskanläggningar enligt 10 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall undantas denna begäran eftersom de som är underhållsskyldig för dessa anläggningar inte omfattas av 5 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet.

Frågorna ställs utifrån den checklista som Svenska kraftnät upprättat kopplat till krav på säkerhetsledningssystem och rutiner för egenkontroll som dammägare ska upprätta och arbeta efter, jmf 5 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet punkt 5 avseende planering för nödsituationer. I checklistan framgår följande:

Säkerhetsledningssystemet ska omfatta de metoder, rutiner och instruktioner som med hänsyn till dammsäkerheten behöver fastställas och tillämpas i fråga om:

5. Planering för nödsituationer

- 5.1 *Åtgärder som ska vidtas vid upptäckt av förhållanden som innebär fara för dammhaveri eller inträffat dammhaveri*
- 5.2 *Larmning och information till berörda samhällsfunktioner och dammägare*
- 5.3 *Varning av människor som är i fara vid ett dammhaveri*
- 5.4 *Testning av rutiner och utrustning samt övning av organisationen*
- 5.5 *Samverkan med kommuners organisation för räddningstjänst, andra aktörer inom samhällets krisberedskap och berörda dammägare*

Svenska kraftnät har även upprättat en kunskapssammanställning om beredskap för dammhaveri och höga flöden, dnr. 2018/2219. Kunskapssammanställningens kapitel 3, Dammgärens beredskapsplanering, utvecklar ovanstående punkter ytterligare och kan utgöra ett stöd för länsstyrelsens bedömning.

Checklistan för säkerhetsledningssystemet, vägledning för dammgärens årliga dammsäkerhetsrapportering samt kunskapssammanställningen om beredskap för dammhaveri och höga flöden finns på Svenska kraftnäts webbplats [Handbok om dammsäkerhet | Svenska kraftnät](#).

Ifyllnad av formuläret

Dammgärens dammsäkerhetsrapportering avseende 2018 används som underlag för ifyllnaden. Om rapporterna inte innehåller de önskade uppgifterna är det ett bra tillfälle att ta kontakt med ägaren och ställa kompletterande frågor. Några frågor ska också besvaras i samråd med länsstyrelsens krisberedskapshandläggare. De flesta frågor kan besvaras enkelt med Ja/Delvis/Nej. Dessutom finns det möjlighet att utveckla svaren i kommentarsfält.

Inskickning av det ifyllda formuläret till Svenska kraftnät

De ifyllda formulärens skickas till Svenska kraftnät senast den 1 oktober. Ange diarienummer 2019/604.

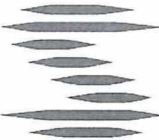
En sekretessbedömning av underlaget görs innan det skickas in, antingen som rekommenderad post till Registrator, Svenska kraftnät, Box 1200, 172 24 Sundbyberg, eller digitalt via Deaddrop (kontakta dammsakerhet@svk.se för att få instruktioner).

Uppföljning

Svenska kraftnät kommer att ställa samman respektive läns ifyllda formulär till en nationell nulägesbild avseende beredskapen. Vid behov kan Svenska kraftnät komma att ställa kompletterande frågor till länsstyrelsernas handläggare och/eller till MSB.

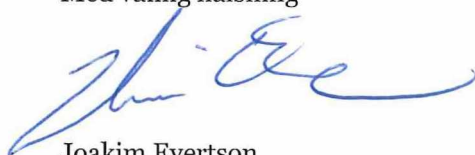
Vid kommande handläggartreffen för länsstyrelsernas dammsäkerhetshandläggare utgör nulägesbedömningen av beredskapen en punkt på agendan.

Nulägesbedömningen kommer även att delges länsstyrelsernas krisberedskapshandläggare samt inkluderas i den årliga rapporteringen om dammsäkerhetsutvecklingen till regeringen.

Vid frågor kontakta Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare,
dammsakerhet@svk.se.

Med vänlig hälsning

Joakim Evertson
chef Elberedskap

Bilagor

Bilaga 1	Kort information om handlingsplan för vidareutveckling av beredskapen för dammhaveri
Bilaga 2	Formulär för nulägesbedömning om beredskap för dammhaveri för dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A och B

Bilaga 1

Kort information om handlingsplan för vidareutveckling av beredskapen för dammhaveri

Svenska kraftnät arbetar för att minska riskerna för allvarliga störningar på samhället vid dammhaveri eller höga flöden i reglerade vattendrag.

På uppdrag av regeringen har Svenska kraftnät identifierat behov och tagit fram en plan för att genomföra insatser för att stimulera utveckling av samordnad och övad beredskap för dammhaverier. Uppdraget genomfördes med hjälp av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i dialog med ansvariga aktörer. Uppdraget resulterade i en handlingsplan som består av ett tjugotal insatser inom samverkan och kunskapshöjning, anläggningsberedskap och krisberedskap. Under 2017 genomfördes en översyn av handlingsplanen och aktiviteterna uppdaterades.

En av aktiviteterna i planen omfattar bedömning av dammhaveriberedskap för dammar som inte ligger i vattendrag med samordnad beredskapsplanering. Aktiviteten avses utföras 2019 av Svenska kraftnät och länsstyrelserna. På begäran från Svenska kraftnät gör länsstyrelserna bedömningar av dammhaveriberedskapen för länets dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B som inte ligger i vattendrag där samordnad beredskapsplanering genomförs. För de dammanläggningar som berörs görs en bedömning av nuläget avseende berörda aktörers beredskap för dammhaveri samt en bedömning av om och hur beredskapen bör utvecklas.

På begäran från Svenska kraftnät gör länsstyrelserna sedan några år tillbaka en årlig bedömning av beredskapsutvecklingen för de vattendrag där samordnad beredskapsplanering pågår. Svenska kraftnät skickar den upprättade checklistan med en begäran om nulägesbedömning till de älvgruppsansvariga på länsstyrelsen under hösten. Älvgruppsansvariga sammanställer nuläget med stöd av berörda aktörer och älvgrupperna. Svenska kraftnät sammanställer de inkomna svaren. Denna bedömning görs samlat för älven och någon specifik uppföljning för respektive dammanläggningarna görs inte. Därför har Svenska kraftnät gjort bedömningen att det är befogat att i denna begäran inkludera alla dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B (utöver de anläggningar som utgör riskanläggningar enligt 10 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall då kraven på dessa följs upp på annat sätt).

Handlingsplanen för vidareutveckling av beredskap för dammhaveri hittar du här: [Beredskap för dammhaveri | Svenska kraftnät](#)

Nulägesbedömning om dammhaveriberedskap för dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A eller B

Län _____
 Handläggare dammsäkerhet _____
 Handläggare krisberedskap _____
 Datum _____

Skriv in dammanläggningsnamn i rubrikraden, lägg till kolumner vid behov

	Dammanläggning X						
Frågor att besvara per dammanläggning baserat på information från dammägarens årsrapportering samt efterföljande tillsyn (Svara ja/delvis/nej)							
Har dammägaren metoder, rutiner och instruktioner avseende:							
Åtgärder vid upptäckt av förhållanden som innebär fara för dammhaveri eller inträffat dammhaveri? (5.1)							
Larmning och information till berörda samhällsfunktioner och dammägare? (5.2)							
Varning av människor som är i fara vid ett dammhaveri? (5.3)							
Testning av rutiner och utrustning samt övning av organisationen? (5.4)							
Samverkan med kommuners organisation för räddningstjänst, andra aktörer inom samhällets krisberedskap och berörda dammägare? (5.5)							
Kommentar (fritext)							

Frågor att besvara per dammanläggning i samråd med länsstyrelsens krisberedskapshandläggare							
Utgör dammanläggningen farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor? (Ja/Pågå/Nej)							
Ingår dammanläggningen i vattendragsspecifikt projekt för samordnad beredskapsplanering för dammhaveri? (Ja/Nej)							
Har dammägare, räddningstjänst och länsstyrelse samverkat om beredskap för dammhaveri under de senaste fem åren? (Ja/Nej)							
Kommentar (fritext)							

Frågor att besvara per län i samråd med länsstyrelsens krisberedskapshandläggare (fritext)	
Har länsstyrelsen inkluderat dammhaveri i länets risk- och sårbarhetsanalys?	
Har länsstyrelsen genomfört regional samverkansövning med fokus på dammhaveri och/eller höga flöden med berörda aktörer i länet under den senaste 5-årsperioden?	
Hur bedömer länsstyrelsen dammhaveriberedskapen i länet?	
Finns det några utvecklingsbehov? Vilka?	